

BONCOL(GAT)ÁS

(Ágoston Csilla: *A test és megannyi szilánk*. Orpheusz Kiadó, Budapest, 2010)

Ágoston Csilla – Sütő Csaba András szavaival élve – az újabb fiatal győri líra reprezentánsai közé tartozik. Számos folyóirat-publikáció és a tavaly megjelent *Hús és sakk* című antológiában való szereplés után első verseskötete is napvilágot látott. Az antológia szerkesztői (Szalai Zsolt és Sütő Csaba András) a fiatal költőnő versei között találták meg a nyolc szerző műveit egyberendező könyv címadó darabját. Választásuk kifejezőnek bizonyult, mert a testiség, a biológia, az ember „felboncolása”, végtelen mélységig való megismerése és a szövegformákkal való játék, a vizualitás, a tipográfiai sokszínűség, tehát a hús és a sakk mind-mind meghatározója az antológiának. Ágoston Csilla nem rugaszkodott el ettől a világtól, tematikától, formai változatosságtól. Első kötetének

A test és megannyi szilánk

címet adta. Szokatlanul hosszú a cím, mégis van benne valami megdöbbenő, figyelemfelkeltő, elgondolkodtató. A test maga is egy szilánk lenne? Vagy a szilánkok apró fájdalmak, melyek úgy sértenek fel bennünket, mint szétrobbant üvegdarabok a bőrt? Tüskék, melyek a húsba nőttek?

Mindenestre a címválasztás izgalmas kérdéseket generál. Megfigyelhető, hogy a test, a testiség mélyen áthatja magát a kötetet („méhem gyümölcse pirosabb, / mint a darázs csípte málna” (*Havi vérzés*); „Mert az az ének lila, levendulás, / enyhén nőitest-szagú.” (*Vízi sorsok*); „Hangszer testemet, [...] csépelned kíméletlenül...” (

Szándékok

); „erőből rám veted magad és megdugsz a legna- / gyobb undorral és kimész” (

Szerelem

). Ez már csak azért is érdekes, mert költőnőről lévén szó, nem lehet elvonatkoztatni a nőiségtől („Ágoston Csilla sokat elárul [...] a női lét ezernyi aspektusáról” – S. CS. A.).

A költői hangnem, a tematika és az érzelmvilág egyértelműen jelzik: nincsenek határok, a női lét megismertetése, a női nézőpont egyre nagyobb területet követel magának. És mily nagy szükségünk van erre! Hiszen férfi és nő oly sok mindenben különböznek, annak ellenére, hogy valójában egyek is. Kiegészítik, segítik, tanítják egymást. Ágoston Csilla nagyon jó érzékkel láttatja a férfi–nő viszonyt, a lelki és testi szerelmet, a nő biológiáját. Mindezt egy olyan nézőpontból, amely kiváltképpen izgalmas. Férfi kritikus (és olvasó) számára bizonyosan az.

A szilánk-motívum is vissza-visszatér a versekben („Aztán rájöttem, hogy szebbek a szilánkok, / mint maga az üveg, esés előtt.” (*Kezdetben mindenki*); „alattomos repedésekből bekúszó / szélszilánkok itatgatnak nyári faggal.” (

Jégkirálynő

); „nem csíp össze a fogaskerék, / és a szilánkok se szúrnak, / sebezhetetlenül halok meg” (

Egy parfümös üveg szilánkjai között

). A szilánkokról valamiféle szűrő fájdalomra, sebzettségre, törékenységre, darabokra hullásra asszociálhatunk. Ezek az üvegdarabok mintha az élet kevésbé szép periódusait jelképeznék.

Legyen az egy halálos mélységekkel átszótt kapcsolat (

Szerelem

), vagy az egyedüllét megélése (

Majomkísérlet

), vagy éppen a veszteség érzete (

Lenyomat

).

A kötet első ciklusának (*K-asztrál(t)test*) versei filozofikus hangot ütnek meg. Több helyen a világ- és létértelmezés igénye fedezhető fel: „bámulom, hogy / az a nagy test hova tart, hova megy, / és elképzelem a csillaghullát” (*Csillaghullás*);

„Megfejtethetlen trükkök vagyunk mi” (

A bűvész halála

); „Minden / dologban / kettő a véglet” (

Káróminta

); „a szó, amit ellopok a nyelvekről, / titokban mind hamis” (

Harmóniátlanság

).

A könyv második ciklusa (*Hártyás tócsák*) jellemzően szerelmes verseket tartalmaz, de egy sötétebb, küzdelmesebb, az idilli mázaktól lecsupaszított szerelemkép látszik kibontakozni. Mintha a cél a klasszikus értelemben vett szerelemfelfogással, szerelemábrázolással való leszámolás lett volna. Ez mindenképpen dicséretre méltó, hiszen ebben a témában újat és

minőségit alkotni korántsem könnyű. Az irány jó, ugyanis az Ady-féle héja-nászt Ágoston Csilla már meghaladja, nem hagyja, hogy annak hatása alá kerüljön. Folyamatos ellentétesség jellemzi a

Hártyás tócsákat. A férfi–nő általános

ellentétén túl egy szubjektívebb ellentétpár kap hangsúlyt, mégpedig az én–te viszony: „Lélegző békabőrként borítanálak, / magába fulladt tintafoltként takarnál.” (

Ellentétek

); „Pipacsokat kértem. / Gyökerestül adta.” (

Hatások

). A költő szövegei széles érzelmi skálán mozognak. Feldolgozzák az elhidegülést, a tehetetlenséget, a kimerülést, a kifosztódást, de ugyanakkor az újra egymásra találás élményét és a mindenáron való ragaszkodást is. A ciklus talán legmeghatározóbb alkotása a

Szerelem

című grandiózus vers. Ágoston Csilla a rövidebb részekből egészszé lényegülő írásban, a különleges hangnemváltásokkal, rapszodikus sodr(ód)ással bebizonyítja, hogy a közhelyes cím feloldható.

A könyv utolsó tematikájában a nézőpont összeszűkül, az elemzés tárgya az egyén lesz. A *Csillék nyomvonala*

én-verseket tartalmaz. A ciklusnyitó alkotás (

Ágoston Csilla...

) humoros önértelmezés, néhol szinte önparódia: „pech, de nem a Göncölszekérre szól / a csillagjegyem”. Mégis, néhány mélyebb gondolat ebben a darabban is fel-felbukkan („Egek! Ennyire kettős minden.”). A költő a pszichológia tudományaiból is átemel egy-egy elemet a versekbe: „Minden feltevés meghazudtolva / a drótanyán csüngök meglepetten.” (

Majomkísérlet

). A

Csillék

nyomvonala

ban találjuk a

Hús és sakk

című írást, melynek felütése egyszerre jelzi a szerző humorérzékét és a világra való nyitottságot, a gondolkodás fontosságát („hogya az utolsó vacsoránál ki volt a szakács / sose tudtam.”).

Ágoston Csilla *A test és megannyi szilánk* című első kötete átgondolt és pontos szerkesztés eredménye, mégis – ahogy első köteteknél talán megszokott – néhány gyengébb alkotás is helyett kapott a könyvben. Bár meg kell jegyezni, hogy a kötet egésze egyértelműen elbírja ezeket az írásokat. Számos versformát (szonett, haiku, szabad vers, prózavers, dal) alkalmaz a költő, ám egy egyéni rímtechnikára mindenképpen érdemes odafigyelnünk (a sorvég összerímeltetése a következő sor elejével).

A borító Winston Chmielinski: *Man Woman Bird* című képének felhasználásával készült, nagyon jól illusztrálja a kötet tartalmát. Minden további nélkül kijelenthető, Ágoston Csilla jó úton indult el, jó úton jár. Csak ne térjen le róla! Költészetének gyarapodását, alakulását bizonyosan nagy figyelem fogja övezni.